

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6,

Merjenje pomorskih sil

Pred tednom dni smo na tem mestu pisali, kako čudno je, da je takoj po monakovskem sporazumu, ki je po trditvah vseh štirih državnikov, ki so ga podpisali, človeštvo prihranilo grozote vojne in rešil mir, pri zapadnih dveh velesilah, to je pri Franciji in Angliji, kar naskrat nastalo izredno močno in skoraj vse-narodno razpoloženje za čim večje oboroževanje na suhem, na morju in v zraku, in da sta francoska in angleška vlada skoraj v isti sapi sklenili uporabiti visoke milijarde za izpopolnitev narodne obrambe. To čudno in na prvi pogled nerazumljivo prikazen smo si po svoje razlagali tako, da sta zapadni dve velesili zaradi svoje vojaške nepriljubljenosti pač morali sprejeti monakovski sporazum, čeprav jima je bil skrajno neprijeten in za obe dejansko poniževalen, toda da sta iz tega obe izvajali nujnostni nauk, da bosta morali v svojem lastnem interesu zamujeno popraviti, da prvemu monakovskemu sporazumu ne bodo sledili še novi in hujši, ki bi se morali plačevati s francosko in angleško kožo in ne več s kožo kakšne majhne države.

Medtem ko je suhozemsko in zračno oboroževanje, v katerega sta se hkrati vrgli Anglija in Francija, zavito v kopreno nejasnosti in je tudi tujim generalnim štabom težko priti na sled pravih številkam in pravemu obsegu oboroževanja, se oboroževanje na morju že po svoji naravi bolj odraža in je bolj dostopno vpogledu javnega mnenja. V pomanjkanju točnejših podatkov o oboroževanju na suhem in na morju se bomo torej zatekli k podatkom o oboroževanju na morju, da iz njih razberemo osnovne smeri evropske in svetovne politike, smeri, ki jih iz čestokrat preveč zakritih besed posameznih državnikov ne moremo vedno pravilno doumeti. Iz teh številk bo hister opazovalec dogodkov bral točen popis dejanskega položaja in si bo znal dati odgovor na vprašanje, če zares obstojata dva bloka velesil v Evropi, francosko-angleški na eni in italijansko-nemški na drugi strani, ali pa če se morda že ne pojavljajo kakšne druge oblike sodelovanja, ki trenutne razmejitve med velesilami počasi pretvarjajo v nekaj novega. Z drugimi besedami, če se mora Evropa pripravljati na spopad med imenovanimi dvema skupinama velesil, ki bo odločil o prihodnji nadoblasti nad Evropo in nad svetom, ali pa če se v daljnih ozadjih današnjih navideznih opredelitev ne spajajo nove oblike sodelovanja in nasprotij. Oglejmo si nekaj števil.

Ako vzamemo v poštev štiri evropske velesile, to so Anglija, Francija, Italija in Nemčija, in pogledamo v njihove ladjedelnice, kjer gradijo nove bojne edinice, dobimo naslednjo podobo:

Anglija gradi pet velikih oklopnih v skupni veličini 175.000 ton, pet nosilcev letal s skupno 114.000 tonami, 17 malih križark s 126.000 tonami, 25 rušilcev s 43.000 tonami in 15 podmornic s 15.000 tonami.

Francija gradi trenutno tri velike oklopne, to je 105.000 ton, 1 nosilec letal s 19.500 tonami, dve mali križarki s 16.000 tonami, 7 rušilcev s 12.400 tonami in 7 podmornic, ki skupno obsegajo 6900 ton.

Nemčija gradi tri velike oklopne v iznosu 96.500 ton, dva nosilca letal s skupno 38.500 tonami, tri srednje križarke s skupno 30.000 tonami, štiri male križarke s 34.000 tonami, 33 rušilcev s 36.291 tonami in 25 podmornic v skupnem obsegu 15.167 ton.

Italija od svoje strani pa gradi tri velike oklopne s skupno 105.000 tonami, nobene nosilce letal, nobene srednje križarke, dve mali križarki s skupno 15.700 ton, 24 rušilcev s skupno 27.588 ton in 12 podmornic s skupno 10.562 tonami.

Kaj pripovedujejo te številke? V kolikor se tiče velikih oklopnih, gradita torej Italija in Nemčija skupno več kakor Anglija, a manj kakor Anglija in Francija skupaj. Nosilec letal gradi blok Francija-Anglija mnogo več kakor blok Nemčija-Italija, to pa nekoliko zaradi tega, ker Italija te vrste ladij ne potrebuje, ker imajo pomorska letala svoja oporišča lahko na obalah Italije. Srednjih križark gradita Anglija in Francija neprimerno več kakor vsi Rim-Berlin, kar govori za to, da hočeta braniti svoje dolge pomorske zveze s kolonijami. Rušilcev in pa podmornic, ki prihajajo v poštev za obrambo domačih obal proti morebitni blokadi, pa gradita Italija in Nemčija skupaj mnogo več kakor Anglija in Francija, katerima se nevarnosti bloкаде ni treba bati. Skupno gradita zapadni zaveznici Anglija in Francija 87 novih bojnih edinic v skupnem iznosu 634.142 ton, medtem ko gradi blok Italija-Nemčija vsega skupaj 111 bojnih ladij vseh vrst s 406.608 tonami. Razmerje med novimi gradnjami je torej še vedno 100 proti 65 v prilog Anglije in Francije. Razmerje med obstoječima vojnima brodogradnja obema skupin velesil pa je 100 proti 31 zopet v prilog zapadnih dveh velesil.

Iz gornjega bi sklepali, da izmera gradenj novih bojnih ladij evropskih velesil ne more imeti za trajno osnovo možnost takojšnjega spopada med obema taboroma, niti možnosti izključno evropskih obračunavanj, kajti zgoraj navedene številke kažejo na preveč hudo oboroževalno tekmo med štirimi velesilami, tekmo, ki bi bila stalno za italijansko-nemški blok neugodna. Admiralitete velesil morajo imeti pred seboj druge slutnje, ki merijo izven Evrope in računajo tudi s pomorskimi silami

„Angleška premoč na Daljnem vzhodu je za vselej nehala“

Daljnosežna izjava japonskega veleposlanika v Rimu
Kitajska postane zvezna država — Japonska pa totalitarna

Berlin, 27. oktobra. AA. Havas: Novi japonski poslanik v Rimu Siraroti je dal dopisniku »Leipziger Neueste Nachrichten« v Tokiu tik pred svojim odhodom sledečo izjavo:

»S padcem Hankova je za vselej nehala angleška premoč na Daljnem vzhodu. Japonska pa bo ohranila velikodušno stališče do vseh tujih velesil.« Za končno ureditev kitajskega vprašanja je potrebnih 10 let. Tudi za primer, če bi se sovražnosti hitro zaključile, Nova Kitajska mora postati druga Mandžurija. Država se bo uredila po zgledu Združenih držav. Ustanovile se bodo samoupravne vlade, ki bodo podrejene skupnemu predsedniku. Z vojnega in zunanjepolitičnega stališča bo zveza z Japonsko igrala v novi Kitajski pomembno vlogo. Poleg tega je v njej tudi carinska zveza. Siratori ne misli, da bi mogle priti nepravilne in zunanji politiki, kajti Japonska nima nobenih zahtev po ozemlju. Zmaga pa Japonska ne bo delila z zapadnimi velesilami, samo pravice tujih držav se bodo spoštovale. Francosko sodelovanje je prav tako potrebno. Nemška tehnika, industrija in trgovina bodo mogle tukaj razviti svojo delavnost pod zelo ugodnimi pogoji. Približno se koncu tekočega leta, kakor ga zahteva združitev vsega japonskega naroda, Japonska bo prav tako nadaljevala s reformami v svoji notranji politiki. Liberalna doba na Japonskem se zaključena. Japonski narod si bo ustvaril totalitarno državo, ki je edina v skladu z japonskimi izročili.

Amerika sprašuje Japonsko

Washington, 27. okt. AA. (DNB) Ministrstvo zunanjih zadev je danes objavilo besedilo note, katero je ameriški veleposlanik v Tokiu izročil 6. oktobra predsedniku japonske vlade knezu Konoju. V tej noti ameriška vlada protestira proti temu, da Japonska v sedenjih okrajih Kitajske ne opravlja samo vojaške in upravne oblasti, temveč ovira tudi ameriško gospodarstvo. Kakor se je prej v državi Mandžukuo vsa trgovina z inozemstvom izročila japonskim družbam in so se morali ameriški trgovci odreči svoji delavnosti, tako se sedaj na Kitajskem razvija slična stvar. Nota navaja celo vrsto točk, kjer je prizadeta ameriška trgovina. Končno pa nota izraža upanje, da se bodo ameriški trgovini v teh kitajskih pokrajinah kmalu vrnila njene pravice.

Roosevelt:

„Mir, ki ga hoče meč, ne more biti trajen“

Washington, 27. oktobra. AA. Havas: V svoji radijski poslanici je predsednik Roosevelt med drugim izjavil, da tisti, ki so doživeli zadnje težke dogodke, ne morejo sumiti v živo željo naroda, da se upostavi mir. Roosevelt ne dvomi, da je mir, ki ga človeštvo doseže iz strahu pred vojno, trajnejši kakor pa mir, dosežen z mečem. Ne more pa biti miru, če državni drugi drugim groze z vojno. Ne more biti miru, če ljudem ne bo omogočeno svobodno misliti, svobodno izražati svoja čustva, in svobodno izpolnjevati svojo vero. Prav tako ne more biti miru, če se gospodarski viri, ki bi jih morali porabiti za gospodarsko in socialno obnovo, uporabljajo za neprestano tekmo v

Chamberlain spet k Hitlerju

London, 27. okt. b. V dobro poučenih krogih izjavljajo, da bo brzkone zopet prišlo do sestanka med nemškim državnim kanclerjem Hitlerjem in britanskim ministrskim predsednikom Chamberlainom, ker ta sestanek želijo angleški vodilni krogi. Angleška vlada je že pooblastila svojega poslanika v Berlinu sira Nevilla Hendersona, da tukaj, ko se vrne s svojega dopusta, stori korake za uveljavitev tega sestanka. Dalje izjavljajo, da bo govor, ki ga bo imel kralj pri otvoritvi novega zasedanja parlamenta, vseboval pripombe, da bo kmalu prišlo do ponovnega sestanka med Hitlerjem in Chamberlainom. To opazko bo angleški kralj napravil v zvezi z izjavo, da hoče Anglija trenutni položaj v Evropi stabilizirati in izvesti ustvaritev mirovnega pakta, ki bi moral zajeti tudi vprašanje nemških kolonialnih zahtev. Za Anglijo bo vodil ta pogajanja sam ministrski predsednik Chamberlain.

Zedinjenih držav Severne Amerike in Japonske. Te slutnje bodo postale bolj otipljive, kakor hitro bodo objavljene tudi številke glede najnovejših naročil vojnih ladij, za katera je bil dovoljen kredit, a ki še niso bila predana industriji, ter kakor hitro bomo natančno poznali tudi številke novih gradenj Zedinjenih držav Severne Amerike, o katerih že zdaj pravijo, da se bodo prilagodile v veliki meri tudi potrebam angleškega imperija. Česar ni mogoče trditi o japonskih gradnjah. Oboroževalna delavnost evropskih velesil torej kaže bolj izven Evrope na velike ploskve svetovne politike, kjer bodo morale pasti usodne odločitve. Ni pa še gotovo, če bo tudi za ta primer obveljala razmejitev, ki zaenkrat velja za evropsko področje.

oboroževanju, ki ogroža gospodarski razvit vseh narodov. Predsednik Roosevelt je nato obrazložil rjuno potrebo, da Združene države nadaljujejo z oboroževanjem, pa ne zato, da komu vsilijo svojo voljo, temveč da si zagotovijo mirno sožitje z vsemi državami. Danes priznavamo, da je ves svet postal naš sosed. Toda načelo dobrega sosedstva prinaša s seboj gotove obveze vzajemnosti.

Po padcu Hankova

Tokio, 27. oktobra. AA. DNB: Danes bo objavljeno sporočilo cesarskega vrhovnega poveljstva, da so japonske čete danes v četrtak zavzele pokrajino Vuhan z mesti Hankov, Vučang in Han-jang.

Začetek svečane proslave ob padcu Hankova je odložen na jutri. Ves Tokio je danes v znaku svečanosti. Po raznih krajih se zbirajo udeleženci velikega spreveda, katerega se bo udeležilo med

drugim tudi 50.000 šolarjev. Za jutri zvečer se pripravila najbolj veličastna manifestacija in spre-vod, kar jih je kdaj videla japonska prestolnica. Občina je objavila proglas, v katerem poziva prebivalstvo, naj dostojno proslavi veliko zmago. Svečanosti tega tedna se bodo končale 3. novembra, ko bodo proslavljali narodni praznik ob rojstnem dnevu mikada. Istega dne bodo japonske čete svečano vkorakale v Hankov. Na čelu čet se bo nahajal glavni poveljnik princa Higasekuni, in vsa generaliteta in admiraliteta. V političnih krogih trdijo, da bo na ta dan seja vlade, nakar bo objavljena vladna deklaracija v zvezi z japonsko-kitajsko vojno.

Sanghaj, 27. oktobra. AA. DNB. Kljub silnemu odporu kitajskih čet so Japonci danes zavzeli mesto Jantaj. Čete napredujejo sedaj proti Čangčuju. Mislijo, da razpolagajo Kitajci na tem odseku s 60 divizijami. Severno od Hankova pa imajo Kitajci še okrog 70 divizij.

Ribbentrop v Rimu

V Rimu so nekoliko presenečeni nad obiskom

Rim, 27. okt. b. Poluradni »Times« je dobil informacije, da so v Rimu zelo iznenadeni nad nepričakovanim prihodom nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa. Sklepajo, da je von Ribbentrop odšel v Rim predčasno in italijanski politični krogi na to niso bili pripravljeni. Ribbentrop pride nocoj ob 10 v Rim. Jutri bo imel z Mussolinijem in grofom Ciano sestanek, na kar bodo vsi prisostvovali svečani paradi ob priliki pohoda na Rim. Zaradi tega italijanski vodilni krogi ne smatrajo sedanjih trenutkov kot ugoden za razgovor. »Tribuna« se jezi na komentarje pariškega in londonskega protifašističnega tiska, ki hočejo ta sestanek prikazati kot nekaj izrednih sestanek. »Tribuna« trdi, da gre za popolno prirodno izmenjavo misli med italijanskimi in nemškimi ministri o nekaterih aktualnih mednarodnih vprašanjih. Zato obisk von Ribbentropa v Rimu tudi ne more nikogar iznenaditi.

Predmet razgovorov:

Slovaška meja

Berlin, 27. okt. TG. V zvezi s potovanjem zunanjega ministra von Ribbentropa v Rim k Mussoliniju menijo tukaj v mednarodnih krogih, da sta se stališči Nemčije in Madžarske glede novih meja na Slovaškem približali. Nemčija je namreč tudi za plebiscit po onih krajih, glede katerih vlada spor med madžarsko in praško vlado. Na ta način bi Nemčija namreč ohranila svoje prijateljstvo z Madžari, a bi obenem tudi uveljavila svoje varuštvno nad Slovaški, ki jih v vsej češko-slovaški krizi vidno podpira. Dejansko gre še samo za dve mesti na Slovaškem, o katerih vlada spor. To sta Nitra in Košice. Usoda Bratislave je odločena. To mesto ne pride pod Madžarsko. Madžarska vlada je na to že pristala. Ni pa tako za Nitro in Košice, ki ju Ogrji zahtevajo, a ju Slovaki nočejo dati. In glede teh mest se bosta Nemčija in Italija sedaj dogovorili. Kot rečeno, bi bil plebiscit za Nemčijo najugodnejša rešitev. Vprašanje Podkarpatske Rusije za enkrat nikakor

ni v ospredju. Tukaj se udeležuje predvsem Poljska in madžarska vlada vse vodstvo v tej borbi prepustila Poljski. Pogajanja med Poljsko in Nemčijo, ki so se zadnje dni vodila in so dovedla do razgovora med poljskim poslanikom v Berlinu Lipskim in državnim kanclerjem Hitlerjem, dobro napredujejo. Obe stališči se drugo drugemu približujeta. V Berlinu govore, da je rešitev že dosežena in da vlada sporazumno raziranje med Nemčijo, Poljsko in Madžarsko, ki ga bo po vsej priliki sprejela tudi Italija. Von Ribbentrop je sedaj v tej zadevi v Rimu.

Dr. Tiso mirno pričakuje odločitve

Zelo zanimivo sliko o trenutnih pogajanjih za slovaško mejo je podal tudi slovaški ministrski predsednik dr. Tiso, ki se je vrnil iz Monakovega, kjer se je dolgo pogovarjal z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Dr. Tiso je v svoji izjavi dopisniku »United Press« dejal, da bodo »mesta Bratislava, Nitra in Košice ostale pri Slovaški, razen če bi 4 velesile poslate drugačno povelje, česar pa ni pričakovati. Takšnega povelja ne bo. Novo mejo bodo tako potegnili, da pridejo slovaške vasi pod Slovaško, madžarske pa pod Madžare, čeprav bi to zahtevalo več časa. S teh meji morajo za vedno izginiti vse narodnostne napetosti. Na Madžarskem se itak živi nad 100 tisoč Slovakov. Niti misliti ni na to, da bi tem dodali še drugih 300.000. Z vojaškega stališča je sedaj položaj takšen, da bo slovaško mejo branila češko-slovaška skupna armada, s politično-diplomatičnega stališča pa takšen, da svojo mejo branijo slovaški zastopniki. Nemški zunanji minister je za načinom, kako naj poteče nova meja, ki ga mu je on sam (dr. Tiso) predložil, zadovoljen. On upa, da bo Madžarska sama prostovoljno sprejela ta predlog. Slovaška je pripravljena tudi prebivalstvo izmenjati, Madžare poslati na Ogrsko in tamonje Slovaške povabiti na Slovaško. Mir bi bil tako trajen. Slovaška mirno pričakuje odločitve velesil. Ne boji se, da bi bila za Slovaško krivična.

Litva v nevarnih kleščah

Ne ve, če se naj nasloni na Poljsko ali na Nemčijo
Na vsak način pa proč od Sovjetije

Curich, 27. okt. TG. »Neue Zürcher Zeitung«, ki je o nemških političnih načrtih navadno zelo dobro poučena, objavlja zanimive podatke o trenutnem položaju Litve, in sicer v sklopu sodobnega razvoja evropske politike v srednji in vzhodni Evropi. Clankar pravi, da je Litva sedaj v kleščah med dvema neprijateljskima tokoma. Na eni strani jo napada Poljska, kot da bi hotela proti Litvi začeti nov oster postopek, na drugi strani pa se v ozemlju Klaipede (Memelja) stvari razvijajo podobno, kakor so se razvijale v sudetskikh deželah. Nemci v Memelju nastopajo za svojo neodvisnost in posnemajo taktiko sudetskikh Nemcev. Vodi jih neki dr. Neumann, isti, ki je bil leta 1935 glavni obtoževalec v velleidajniškem procesu proti nekaterim Nemcem, in je bil takrat obsojen na 12 let trdnjavske ječe, a je bil pred kratkim na nemško željo izpuščen.

Litovska vlada je nevarni položaj spregledala. Naučila se je od Čehov in je takoj ponudila obsežne ugodnosti tako Poljakom kakor Nemcem. Monakovski sporazum je Litvo tudi naučil, koliko se sme zanašati na svoje zavezništvo s Sovjetsko Rusijo. Vlada je ta nauk vzela resno in je sklenila, da bo svojo zunanjepolitično smer spremenila. Oslonila se bo ali na Nemčijo ali na Poljsko. Toda osloniti se bo morala tako, da bo ali eni ali drugi veliki sosed dovolila mogočen vpliv na svojo državno usodo, kajti sicer proti nevarnosti, da si ti dve državi ne izbereta Litve za kakšno med-ebojno politično kupčijo. Mlažje struje so za nemško pokroviteljstvo. Starejši, predvsem katoliške struje, za poljsko. Tudi vojaški krogi so bolj vneti za Nemčijo. Vlada bi najraje opustila tudi svojo dosedanjo oslonbo na Anglijo ter prenesla na

Nemčijo vse tiste gospodarske ugodnosti, ki jih je do sedaj uživala Anglija. Pripravljen je dati Klaipedi, ki je edino litovsko pristanišče, popolno samoupravo, samo da to mesto ohrani in si s tem pridobi zaslonbo pri Nemčiji in tudi podporo namške vlade proti pretiranim poljskim vmešavanjem. Vest, da je Nemčija Litvi ponudila za dobo 15 let nenapadno pogodbo, ako dobi Memelj samoupravo, nemško gospodarstvo pa vodilni vpliv v Litvi, se tukaj uradno nikoli ni zanimala. Torej je treba računati s tem, da se bo Nemčija na miren način tudi v gospodarskem pogledu polastila važnih postojank na Baltiku. Ni še znano, kakšne protipoteze bo podvzela poljska vlada, ki bi se nerada dala izpodrinuti iz tega področja.

Hitler in Beck

London, 27. okt. b. »Daily Telegraph« poroča iz Varšave, da se bosta Hitler in Beck sestala žele po povratku nemškega zunanjega ministra v. Ribbentropa iz Rima, ako se bosta sploh sestala. Predvsem bosta razpravljala problem stabilizacije poljsko-nemških odnosov, ki so v zvezi s sledečimi točkami:

1. Gdansko vprašanje in de iure ukinitve Zveze narodov.
2. Podaljšanje poljsko-nemškega nenapadnega pakta vsaj čez leto 1940.
3. Zelnja Nemčije, da se vzpostavi hodnik med Nemčijo in vzhodno Prusko skozi Pomorje. Nemčija namreč želi v tem koridorju zgraditi avtomobilsko cesto, ki naj bi olajšala promet med Nemčijo in vzhodno Prusko.
4. Vprašanje odnosov do Litve.

V 18 urah iz Evrope v Ameriko

Velikanske letalske ladje se obetajo

Konstrukterji obetajo letala za tisoč popotnikov in letala, ki bodo letela s hitrostjo zvoka

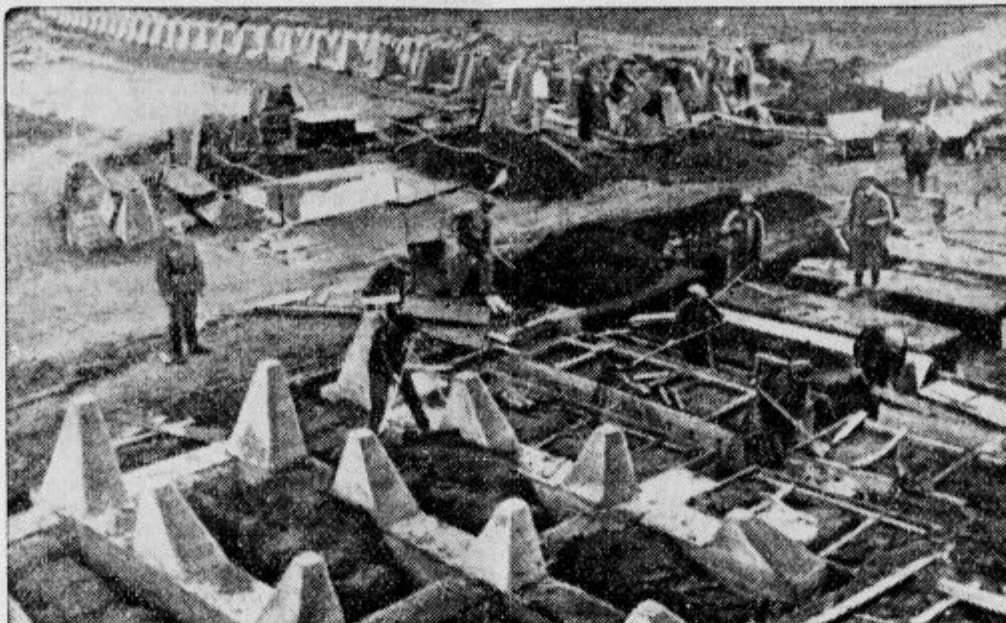
Pretekli teden so v Berlinu letalski konstrukterji vsega sveta v posebnih predavanjih razlagali svoje načrte, kako povečati letalstvo, da bi bilo bolj primerno za promet med Evropo in Ameriko. Vprašanje, ali naj za čezoceanske polete grade raje vodna letala ali suhozemska letala, še ni rešeno. Prve polete čez Atlantski ocean so napravila navadna letala, pozneje pa so začeli uporabljati tudi vodna letala. V Južno Ameriko vozijo navadno majhna vodna letala, ki so se sicer dobro obnesla, pa prenašajo le pošto, medtem ko so za osebni promet neuporabna. Letalski promet čez Tih ocean pa vzdržujejo velika letala, ki jih je zgradil Sikorsky. Pač pa so zemlja letala prikladnejša, ker zaradi svoje enostavne oblike dosegajo večjo hitrost. Zračni upor pri njih je manjši, zato pa vodno letalo lahko sredi morja pristane ter se zopet dvigne.

Sikorsky je izrazil svoje prepričanje, ki je v glavnem tako: Kakor hitro bodo začeli graditi mnogo večja vodna letala, bodo njihove sedanje napake odstranjene. Zračni upor je važen pri malih letalih, pri večjih se to ne bo več poznalo. Letalo, ki tehta do 10 ton, je vsekakor boljše zemsko kakor pa vodno. Kakor hitro pa bodo letala imela po 50 do 100 ton, bo stvar narobe. Nosilne ploskve bodo potem tako velike, da bodo letala lahko vanje spravila po potrebi plavalne naprave ter bo s tem zmanjšan zračni upor. Sele, kadar bodo letala tako velika, se bo polet čez ocean splašal. Sikorsky pravi, da mora na letalu vsak potnik imeti 12 kubičnih metrov prostora. Hoče pa graditi letala, ki bo imelo v njih 100 ljudi prostora. Ta letala bodo letela z brzino 320 kilometrov na uro ter bodo lahko letela brez pristanka 8000 kilometrov daleč, to je skoraj dvakrat toliko, kolikor znaša razdalja med Evropo in Ameriko. Ti letalski orjaki bodo torej prileteli iz Evrope v Ameriko v 18 urah. Kakor hitro pa se bo posrečilo zgraditi taka letala po 100 ton, pridejo na vrsto letala po 500 in 1000 ton. V ta letala pojde lahko toliko potnikov, kolikor jih gre sedaj v velik oceanski parnik.

Profesor Heinkel, ki je zgradil najhitrejša zemsko letala, je govoril o tem, kako bi bilo mogoče povečati hitrost letal. Do 700 kilometrov natančno vemo, kaj je treba, da se hitrost poveča. Treba je le graditi močnejše motorje, ki pa bodo lažji, ter jih boljše vdelati v letalo. Treba je tudi misliti na zračni vijak, ki se da prestavljati. Ta vijak zahteva seveda tudi drugačno gradbo letala, da lahko v drugačnem kotu

odleti, pristane in leti. Kadar pa hočemo prekoračiti hitrost 700 kilometrov na uro, tedaj nastanejo docela nova vprašanja. To je že hitrost, s katero po zraku hiti glas. Tukaj pa je mnogo odvisno od zračnih struj. Zračni upor je tukaj docela drugačen kakor pri manjši hitrosti. Treba je zato z letala odstraniti vse, kar bi moglo letalo ovirati. Vsako vzboklino je

treba ali odstraniti ali pa vsaj zmanjšati. Kratko povedano, se bo letalo, ki bo letelo tako hitro kakor leti zvok, po svoji zunanosti tako razlikovalo od navadnega letala, kakor se na primer razlikuje navaden avtomobil od dirkalnega avtomobila. Profesor Heinkel pa je pričel, da bomo v najkrajšem času doživeli take in še večje hitrosti v zraku.

Nove nemške utrdbe na zahodni meji so zgrajene ter pomenijo višek trdnjavske tehnike. Pod zemljo so narejene močne utrdbe in vse naprave. Nad zemljo pa so napravljeni tle betonski roglji, ki mole iz tal. Med seboj so trdno povezani z betonom. To je namenjeno za tanke, ki bi v teh ovirah morali obličati, nakar bi jih zmlelo topništvo

Judovski rabin in njegov brat Litvinov

V poljskem mestu Bjalistok je mnogo let živi stari judovski rabin Jankiel Valah, ki je brat sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Litvinova, ki se sedaj piše Maksim Litvinov, ki pa se je nekdanj pisal kot Jud Majer Valah. Stari rabin se silno rad meni o svojem bratu in o njegovi veliki karieri. Pravi pa, da ne mo-

re biti nanj ponosen, ker je njegov brat minister v taki vladi, »ki Boga ne prizna«. Dasi je brat tako velik gospod, od tega siromašni judovski rabin nima nobenega dobička. Nekeč je rabin svojemu bratu poslal pismo, ki je v njem v svoji stiski brata prosil za kako podporo. Litvinov je dal svojemu tajniku nalog, da je bratu pisal pismo, v katerem pravi, da je v Sovjetiji prepovedano pošiljati denar v inozemstvo. Zato tudi sovjetski zunanji komisar nima namena, da bi zaradi brata prekršil sovjetsko postavo. Sicer pa ima le 2000 rubljev plače na mesec ter ne plava v bogatstvu, kakor sodi njegova rodovina in sorodstvo.

Ko je stari rabin nekega dne zvedel, da se bo Litvinov skozi Bjalistok peljal iz Rusije v Zenevo, je želel svojega brata videti in ga pozdraviti. Zato je na vse zgodaj odšel na železniško postajo. Ni se mu posrečilo, da bi bil mogel preriniti se do vagona, ki se je v njem vozil Litvinov. Pač pa je na peronu na ves glas začel klicati svojega brata po judovskem imenu: »Majer! Majer!« Sedaj je Litvinov zaslišal glas svojega brata ter stopil na peron k njemu. Brata pa sta spregovorila le nekaj besed, ker je Litvinov že davno pozabil judovski žargon, rabin pa ruski jezik. »Poleg tega pa se nisva imela o čem meniti,« je pozneje pripovedoval sam rabin. Litvinov je svojemu bratu podaril dobro cigaro. Brat pa mu je očital, da je pozabil Boga. Litvinov je nato odgovoril:

Človeka zobje popoldne bolj bole ko zjutraj

Zdravnik dr. Jores v Hamburgu je skupno z nekim zobnim zdravnikom napravil več poskusov, kdaj kaka stvar človeka bolj boli, prav za prav, kdaj človek bolečino bolj občuti. Že poprej je dognal, da človekove telesne bolečine niso ves dan enake, marveč da se spreminjajo z dnevnim časom.

Oba zdravnika sta preiskala kakih 20 ljudi ter preskusila na njih, kako velika je njihova občutljivost za bolečine. Poskušala sta tako: Z električnim tokom sta vznemirila zob ter spuščala nanj toliko električne sile, da oni ni mogel več strpeti. Po tem sta računala, kolika je občutljivost pri enem ali drugem človeku. Pri teh poskusih sta potem ugotovila tudi, da so ljudje zvečer bolj občutljivi za bolečine kakor pa na primer zjutraj ali dopoldne. Zdravnik sedaj to zadevo takole razlaga:

Zjutraj ali dopoldne je človek še precej odporen zoper bolečine. Čim bolj pa se dan nagiblje, tem bolj popuša njegova odpornost, ki se nekako ob 6 zvečer skoraj izgubi. To se je pokazalo po tem, da je razmeroma že majhna bolečina ob šestih zvečer bila kar neznosna. Ob 6 zvečer naprej pa občutljivost znova pojemlje ter je ponoči čisto majhna, vsekakor pa znatno manjša kakor popoldne. To pa je na vi-

Švedski gardist Andree in zrakoplovec Andree

Švedski kralj Gustav je bil pred kratkim pri vojaški paradi. Ko je šel mimo svojih visokih gardistov, se je ustavil pri posebno visokem vojaku ter ga prijazno vprašal, kako se piše. »Andree, veličanstvo!« se je glasil odgovor. »Glejte no, se pa tako pišete, kakor veliki in slavni mož, ki ga časti ves svet,« je dejal kralj. »Ali mi veste povedati kaj o slavnem Andreeju?« — »Da, veličanstvo! Gospod poročnik mi je pravil, da je zrakoplovec Andree v zrakoplovu hotel priti na severni tečaj, da pa se ni več vrnil.« — »Res je tako,« je menil kralj, »vendar vam je vaš poročnik še kaj pripovedoval o slavnem Andreeju?« — »Kajpada je pripovedoval. Dejal mi je, na primer, da je velika škoda, ker Andree takrat še mene ni vzel s seboj.« Kralj se je prisrčno nasmejal ter se prijazno poslovil od velikega Andreeja.

Ribe love z elektriko

Iz Lübecka na Nemškem poročajo, da hočejo tamkaj zvišati uživanje ribjega mesa, zaradi česar si prizadevajo, da bi ujeli v rekah čim več rib. V ta namen so na reki Labi med mestoma Wittenberg in Lenzen napravili posebne lovne poskuse z električnim kablom. Na dno reke so od enega brega do drugega položili električni vod, ki so nanj v natančnih presledkih pritrdili žarnice z veliko svetlobo. Ta velika svetloba od žarnic v vodi naj bi vabila k sebi zlasti jegulje. Ko bi jegulje prišle v območje te svetlobe, bi takoj za žarnicami zašle v velike in nevarne mreže, iz katerih ne bi mogle več uiti. Kako se ti poskusi obnesejo, ne poročajo, pač pa pravijo, da bodo poskuse še nadaljevali.

Bencin skrivajo v jezeru

Pred kratkim je švicarski narodni svetnik Duttweiler predlagal, naj bi bencinske tanke za varstvo pred letalskimi napadi potopili v jezero. Ta predlog so potem oblasti praktično preizkušale. V Thunsko jezero so potopili bencinski tank, ki je bilo v njem 60.000 litrov bencina. Pri tem poskusu se je pokazalo, da je poprej treba bencin tako temperirati, da ima isto toploto kot voda. Pokazalo se je tudi, da bodo morali napraviti posebne naprave, da bodo potem bencin mogli dvigniti iz vode. Drugi poskus je nato pokazal, da so bencinski tanki, ki leže 30 metrov globoko v vodi, tako skriti očem letalcev, da jih ti ne morejo zagledati, če letajo 1000 ali 2000 metrov nad jezerom.

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zoprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

»Teh reči ti nič ne razumeš!«, nakar mu je obrnil hrbet ter šel v svoj kupe.

Rabin je sicer še večkrat poskušal, da bi oživil rodniške zveze s svojim bratom, vendar se to ni nikdar posrečilo. Eden izmed rabinovih sinov se je peljal v Moskvo obiskat svojega strica. Toda bil je nenavadno hladno sprejet. Drugi rabinov sin je sicer v Moskvi imel svojo službo, pa so ga Sovjeti izgnali. Ko se je kot nečak obrnil na strica Litvinova za pomoč, mu je ta velel odgovoriti, da je sovražnik vsakršne protekcije, da pa sploh s svojo rodovino noče imeti nikakih stikov, ker ima z njo slabekušnje in nanjo slabe spomine.

»Vendar ga kljub vsemu temu še ljubim!« je s solzami v očeh dejal stari rabin o svojem bratu ljudskemu komisarju Maksimu Litvinovu.

Zanimivosti iz filmskega sveta

Film o asiškem uhoženju sv. Frančiška pripravljajo v Italiji. Film naj bi bil umetniško-religiozno delo, za katero so skušali pridobiti prve igralske moči. Besedilo za film je napisano po najboljših življenjepisih o asiškem svetniku, kar bo v filmu govorjenega teksta, je posnet po večini iz »Rožice«, ki jih je spisal svetnik sam. Režijo filma je prevzel Francoz Jacques Feyder, sv. Frančiška pa bo igral slovit Pierre Blanchard, ki je pri nas dosegel največ uspeha v lanskem filmu »Krivece«.

»Pokažite jim pot« se imenuje ameriški socialni film, čigar premiera je bila pred nedavnim. Film obravnava težka vprašanja, pred katerimi stoji sodobna doraščajoča mladina, ko sredi duhovne in socialne krize sveta, v kateri mora živeti, išče poti v bodočnost. Delo je socialno-dušeslovna drama z močno vsebino. Ameriška kritika ga je ocenila kot eno najbolj uspešnih letošnjih filmskih stvaritev, ki obravnava na nov način duševnost doraščajočega mladega človeka in postavlja vprašanje o njegovi vzgoji. Zunanji okvir filma je družinska žaloigra, kakršnih prinašajo današnji časi toliko, in zaradi katerih trpe največ pač otroci. Glavno vlogo v tem delu igra doslej neznana novinka Bonita Granville.

Pionir poljskega filma Rihard Biske je umrl v Varšavi. Bil je med drugim tudi ustanovitelj in predsednik Zveze izdelovalcev kulturnih filmov.

Najslovičnejši ljudje sodobnega sveta bodo nastopali v francoskem filmu »Entente cordiale«, za katerega je napisal besedilo morda najbolj vsestranski današnji francoski pisatelj, akademik André Maurois.

»Gulliverjeva potovanja v Liliput« in k velikanom namerava upodobiti v risanem filmu po vzoru »Snegulčice« nemški slikar Max Fleischer, do zdaj avtor številnih kratkih pravih risanih filmov. Denar za svoj načrt bo dobil od angleških družb.

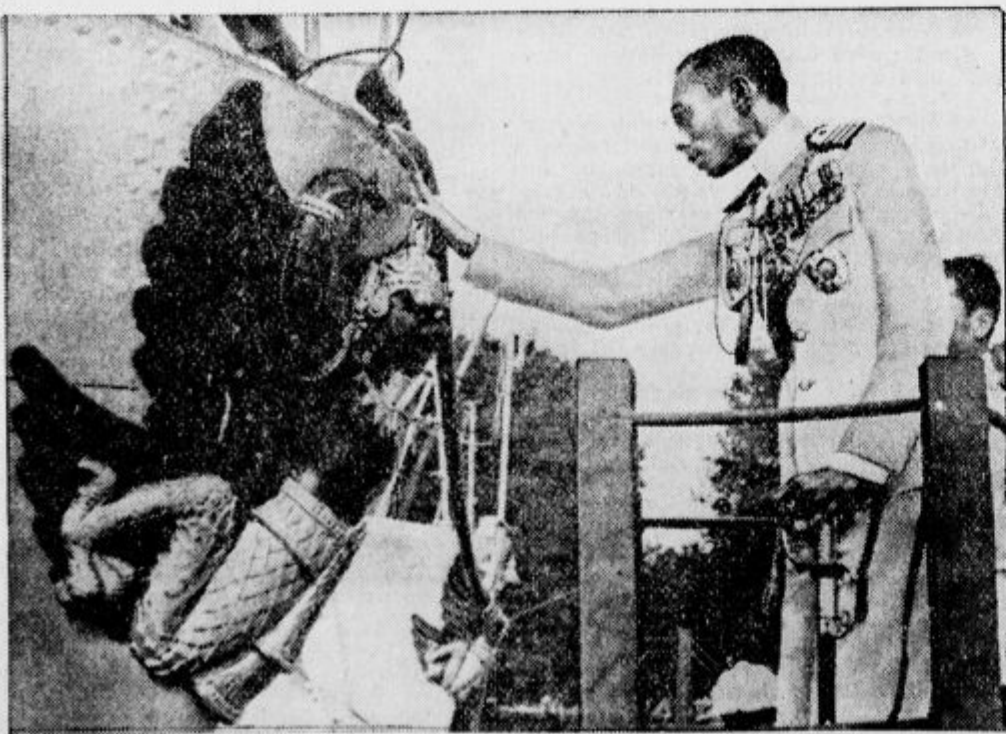
Film o Laponcih, najsevernejših prebivalcih Evrope, in o njihovem življenju pripravljajo

Svedi. Vsi igralci v tem filmu bodo rojeni Laponci. Nekaj laponskega življenja in pravljicnosti bo kazal tudi film »San Michele«, po delu Axela Muntheja, kjer je nekaj prelepih oddelkov, posvečenih temu preprostimu in dobremu ljudstvu evropskih severnjakov. Pravico za filmanje Munthejevega dela je za težke milijone kupila ameriška družba Warner Bros.

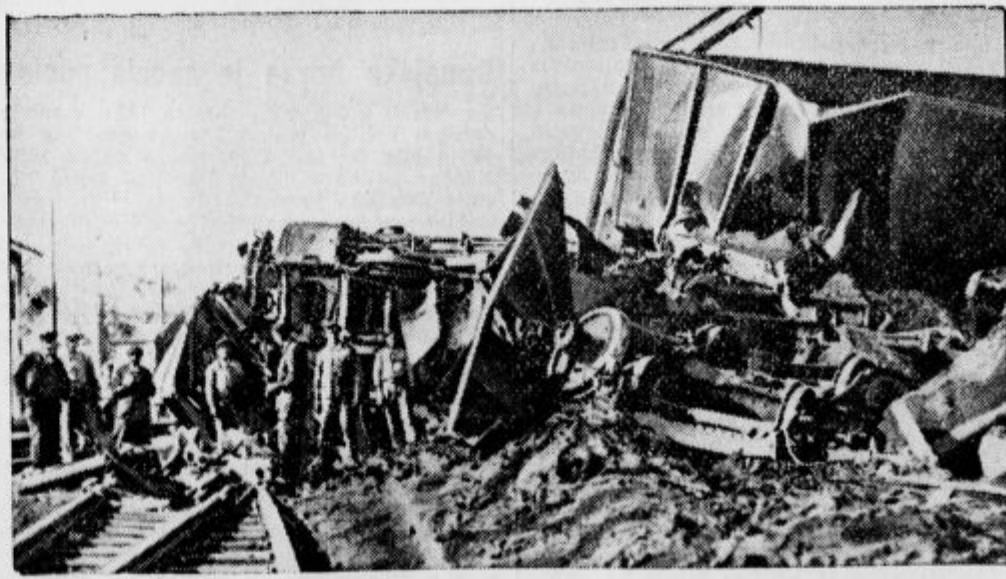
17.000 kinematografskih dvoran imajo Združene države. Od tega števila jih imajo precej v lasti družbe, ki izdelujejo filme, tako da lahko svojo proizvodnjo za gotovo spravijo v promet. 465 lastnih kinematografov ima Warnerjeva družba, 1200 Paramount, 100 R. K. O., 350 Fox in 190 Loew.

Delitev: »Če mi prepustiš vlom v banko, pa ne bom generalnemu direktorju ukradel otroka.«

Siamci so spustili v morje svojo novo vojno ladjo »Dhonburi«, ki je bila zgrajena na japonskem. Nova vojna ladja je topničarka. Ob enem s to ladjo so japonske ladjedelnice izročile siamski mornarici 12 novih vojnih ladij. Na sliki vidimo predsednika siamske vladarskega sveta, ki polaga roko na novo ladjo, v znamenje, da je »krščena«

Pri železniški postaji Remilly blizu Metza v Loreni se je zaradi goste megle zgodila velika železniška nesreča. Strojevodja tovrstnega vlaka v gosti megli ni videl signalov, ki so velevali »Stoj!« in je vozil dalje. Z vsa silo je zavozil v tovorni vlak, ki je stal na progi. Kakšen je bil tisti sunek, nam kaže naša slika

Šivalni stroji

slavni nemški izdelek, šiva naprej in nazaj, veze, krpa in plete. Domači ženski in obrtni z glavo in mizico že za 1750 din v gotovini, na mesečne obroke po 150 din.

Pisalni stroji

znamke »Merkur« v latinici ali cirilici z 80 do 88 besednimi znaki. Stroj precizen, nemško delo, eleganten zaboj, 1650 din v gotovini, na mesečne obroke po 100 din.

Radio - aparati

na tok in na baterije, za vse tri valovne dolžine, zadnja beseda nemške radiotehnike, 100% dinamični zvočnik za sprejem iz vsega sveta. Cena 2500 din v gotovini, na mesečne obroke po 100 din.

Za vse tu navedene predmete dajemo na zahtevo pisмено tovarniško jamstvo. Zahtevajte brezplačni poučni ilustrirani cenik, iščemo posredovalne zastopnike po vsej kraljevini; pošljite 2 din v poštinih znamkah ali v kelkih za polnomočno pooblaščenje, naročilnice in drugi delovni material; kapital ni potreben, zaslužek dober.

Merkur zavod - Beograd

Pasiceva ulica 2. — Fab 800. — Ček. račun P. H. 57.652.

Razpis

Občina Sv. Jurij ob Pesnici, okraj Maribor levi breg, razpisuje pragmatično mesto občinskega tajnika

Solska izobrazba: 4 razredi srednje ali njej enake strokovne šole. Varščina 5000 din. Prednost imajo prosilci s potrebno prakso.

Pravilno kolkovane in lastnoročno pisane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7 in 8 uredbe o občinskih uslužbencih, je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa v Službenem listu pri tej občini.

Občina Sv. Jurij ob Pesnici,
dne 25. oktobra 1938.

+ Vdani v odločitev Vsemogočnega naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je danes opoldne Gospod Bog poklical k Sebi po večno plačilo našo skrbno ženo in ljubico mater, gospo

ANGELO ŽUN

in jo rešil dolge in mučne bolezni v 59. letu starosti. — Nepozabno mammo bomo spremili k večnemu počitku v soboto 29. oktobra ob 9 dopoldne na pokopališče v Trbojah. Pokojno mammo priporočamo v pobožen spomin.

Trboje, dne 27. oktobra 1938.

Primož Žun z Lojzetom in Anico.

Brez posebnega obvestila.

+

Vsemogočni je poklical k Sebi v 85. letu starosti našo preljubo mater, oziroma staro mater, gospo

Heleno Oranič
roj. Pogačnik
posestnico v Križah,

ki je danes, dne 27. oktobra, previdena s tolažili svote vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb preljube matere bo v soboto, dne 29. oktobra 1938, ob 9 dopoldne iz hiše žalosti Križe - Snakovo 57 na farno pokopališče v Križah.

Križe, Zagreb, Loka pri Zidanem mostu, Quebec, Pre-nuš dvor, dne 27. oktobra 1938.

Žalujoče rodbine:
Oranič, Aljančič, Kolar.

Vsej častiti duhovščini, sorodnikom in prijateljem naznanjamo z žalostjo, da je danes ob pol šestih jutraj, v 72. letu starosti umrl preč. gospod

p. Donat Zupančič
eksprovincial in konzistorialni svetnik lavantinske škofije,

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto ob treh popoldne iz kapucinskega samostana na okoliško pokopališče v Celju.

Celje, dne 27. oktobra 1938.

KAPUCINSKI SAMOSTAN V CELJU

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din: šenitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pešitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodob

2 čevljarska pomočnika za boljša dela sprejme Jože Catež, Škofja Loka.

Strojnega mizarja

sprejme Stavnbo mizarstvo J. Černe, Vižmarje št. 66. (b)

Šivilja

izvezbana za pletenine, dobi delo na dom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.946. (b)

Mlajšega pomočnika

za mehanično delavnico takoj sprejemem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.947. (b)

Kovinotiskarja

(Metalldrucker) sprejme večja tovarna v stalno službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 16.939.

Zasluzek

2.500 din potrebujete da doma zaslužite mesečno 1000 dinarjev. Pišite: »ANOS«, Maribor, Orožnova. (z)

Kupimo

Omaro za knjige eno ali dve, kupi Anžič, Križevniška 2, Ljubljana

Bukove gozdove

in jevsve hode kupimo. Ponudbe upravi »Slov.« v Ljubljani pod št. 16.915.

Kupim kompleks

ležišče kremenč. kamna »Quarz«. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kremenjak« 16.907. (p)

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah. A. KAJFEZ urar Ljubljana, Miklošičeva 14

Prodamo

Lutovo peč veliko, in drugo opremo prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod 16.955. 1

Kokoši, purane

zaklane, očiščene, 10 kg 135 din; 1a, jedra 10 kg 250 din, franko voznina, razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (1)

Prvovrstni trboveljski premog

brez prahu koks, suha drva nudi I. Pogačnik Dobričeva 5 Telefon 20-59

Deteljni odpadki

smleti, so najboljša močno krmilo za govedo, 100 kg 90 din. Tudi fizične odpadke nudimo po 90 din. Sever in Komp., Ljubljana. (1)

Kožuhočina

vseh vrst v velikih izbiri in po ugodnih cenah pri Josip Dolenc, krznar - Sv. Petra cesta št. 19. Telefon 22-62. (1)

Poročne prstane

ure, verižice, uhane, kakor tudi očala, kupite zelo ugodno pri Josipu Janku, urarju v Kamniku, Sutna, nasproti farne cerkve. Podružnica v Mariboru, Jurčičeva 8. 1

Radio

Radio aparati

svetovnih znamk - po najugodnejših pogojih pri

KLEINDIENST & POSCH

Maribor Aleksandrova cesta 44.

Slišim izgovarjati moje ime ...

To ni nič čudnega, zakaj ženske se radi pogovarjajo o meni. Posebno ob takem vremenu! Druga drugi me priporočajo kot najboljšo sredstvo proti rdeči, ostri in spokani koži. Tako je prav! Zakaj: samo Nivea vsebuje Eucerit, edino okrepevalno sredstvo za kožo.

Pouk

Prikrojevalni tečaj

(dnevni in večerni) se prične 3. novembra 1938. Vsa tozadevna pojasnila dobite v priznani, od kr. banke uprave dovoljeni šoli v Ljubljani, Aleksandrova c. 5-II.

Pohištvo

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetne izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan

tapetnik - Mestni trg 13 Ugoden nakup morske trave, žime in cvilha za modroce ter blaga za prevleke pohištva.

Denar

BANČNO-KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova 40 kupi takoj in plača najbolje

HRANILNE KNJIZICE

bank in hranilnic VREDNOSTNE PAPIRJE 3% obveznice, bone in srečke, delnice itd.

VALUTE VSEH DRŽAV

PRODAJA SREČK državne razr. loterije.

SOBE

Akademik

išče sobo s posebnim vodom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. »Cena zmerne« 16.921. (s)

BOTOT

skoro 200 let stara in preizkušena svetovna znamka

NJEGOVI

SEDANJI

IZDELKI:

Voda za usta Milo za zobe Pasta za zobe v tubah: rožnatih — se ne peni belih — se peni Novost št. 407 Okusno, penete se sredstvo za čiščenje zob

SVEŽE MORSKE

RIBE!

Naznanjam cenj. gostom, da bom dobival od danes naprej redno vsako sredo, četrtek in petek veliko izbiro svežih morskih rib. Prispela so nova prvovrstna vina — specialna vugava!

Cenj. gostom se priporoča M. ČEPIČ

Gajeve hram Tel. 40-15 Ljubljanski dvor

Gajeve ulica 9 Kolodvorska ul. 28

Izredna prilika ugodnega nakupa knjig!

Pod polovično ceno!

Zaradi pomanjkanja prostora smo se odločili, da odprodamo naslednje knjige pod polovično ceno:

Germano: Življenje sv. Gabriela din 10.—
Sv. čistost din 5.—
Samec: Za naše male din 8.—
Vole: Roka božja din 10.—
Turšič: Izgubljeni raj din 10.—
Sardenko: Dekliške pesmi din 18.—
Scharsch: Spoved malih grehov din 25.—
Potočnik: Dobri pastir, I. del din 38.—
Potočnik: Dobri pastir, II. del din 40.—
Potočnik: Dobri pastir, III. del din 40.—
Teraš: Za visokim ciljem din 24.—
Teraš: Pri studencih zdravja in moči din 24.—
Teraš: Po stezah resnične popolnosti din 24.—
Vole: Otrok, I. del din 25.—
Vole: Otrok, II. del din 24.—
Prekrasni govori dr. Mihaela Opeke, t. j. 21 knjig, skupna cena 408 din — — — sedaj pa samo

sedaj skupno samo

din 15.—

sedaj skupno samo

din 50.—

sedaj skupno samo

din 30.—

sedaj skupno samo

din 20.—

din 200.—

Kdor pa kupi v naši trgovini vsaj za din 50.— blaga, dobi krasno knjigo kot nagrado.

Poslužite se ugodne prilike, dokler traja zaloga!

TRGOVINA H. NIČMAN, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2

Zahvala

Vsem, ki so se ob rakvi poslovlili in z venci ter cvetjem obsuli našega blagega brata in strica, gospoda

Alojzija Krainza

iz Ljutomera

izrekamo iskreno zahvalo. — Posebno zahvalo smo dolžni častitemu gospodu msgr. Andreju Lovreću, g. zdravniku, sanitetnemu okrajnemu referentu dr. Haringu in vsem ostalim odličnikom, Pevski zvezi za odpete žalostinke, tovarišem lovecem, mestni godbi, gasilski četi, kakor tudi vsem številnim prijateljem in znancem za častno spremstvo pri pogrebu.

Ljutomer, dne 27. oktobra 1938.

Rodbini Žitek in Sterman